ПРЕПОРАКИ ЗА СИСТЕМСКО ЗАЈАКНУВАЊЕ НА УЧИЛИШНИОТ СПОРТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Сериозната иницијатива на државата за градење на спортски објекти отвара вистинска перспектива за развој на спортот во Република Македонија. Овие препораки се во функција на зајакнување на организацискиот модел на училишниот спорт, со кој веруваме дека ќе се постигнат поефикасни резултати во развојот на целокупниот спорт во нашата држава.

Имајќи ги предвид стратешкото значење на училишниот спорт за развој на целокупниот спорт, неговиот допринос за антрополошкиот развој на младата генерација и неговата позитивна улога во борбата против пороците, неопходно е да се посвети поголемо внимание за перспективите на училишниот спорт во Република Македонија. Основните предуслови за успешно функционирање на училишниот спорт се стручниот кадар, спортските објекти во училиштата, интересот на учениците за спортување и се разбира организирањето на воннаставните активности. Организирањето на училишниот спорт започнува со стручните активи на наставниците по физичко и здравствено образование во основните, односно со професорите по спорт и спортски активности во средните училишта, кои во суштина претставуваат училишни спортски друштва. Потоа, училишните спортски друштва (клубови) заради вклучување во системот на натпревари надвор од училиштето се здружени во општински – градски (регионални) организации за училишен спорт, кои се членки во Федерацијата на училишен спорт на Македонија.

Ваквиот начин на организирање го овозможува **класичниот систем на натпревари** почнувајќи со меѓуодделенските, преку општинските, зонските, меѓузонските (регионални) и завршувајќи со државните првенства и училишните олимписки игри, кои во непарните години се одржуваат за основните училишта, наречени ***мали олимписки игри***, а во парните години за средните училишта, наречени ***гимназијади***. На крај од вертикалното организирање на секои две години се одржуваат светски првенства, а на четири години светски гимназијади. Овој класичен систем на натпревари подразбира примарно квалитет, каде до израз доаѓаат најталентираните ученици кои во најголем број се вклучуваат во клубскиот спорт.

За помасовно ангажирање на учениците во спортските активности во рамките на училиштето и општината, од страна на ***Министерството за образование и наука, Агенцијата за млади и спорт и Федерацијата на училишен спорт на Македонија*** се покренува иницијатива за проширување на постоечкиот организациски модел во согласност со актуелниот процес на децентрализација, кој е поволен за зајакнување и проширување на општинскиот училишен спорт. Имено, покрај квалитетниот училшен спорт, кој традиционално половина век успешно функционира, се отвара перспектива за масовниот училишен спорт организиран од училишните спортски клубови (друштва) и општинските организации за училишен спорт.

Масовниот училишен спорт перспективно може да се развива во два сегменти. Првиот е отворање ***спортски школи***, а вториот е ***забавниот училишен спорт***. Спортските школи се наменети за учениците кои се заинтересирани за одредена спортска дисциплина и подразбира нивно вклучување во училишниот и општинскиот систем на натпревари во пет категории посебно за двата пола. Првата категорија е за учениците од трето и четврто одделение, втората за петто и шесто, третата за седмо и осмо одделение

во основните училишта, а четвртата за прва и втора и петтата категорија за трета и четврта година во средните училишта. Спортските школи во училиштата поткрепени со овој систем на натпревари претставуваат вистински темел за квалитетниот училишен спорт, каде понатака најдобрите ученици во дадениот спорт ги бранат боите на своето училиште во клисичниот систем на натпревари до највисоко ниво.

Перспективата на подсистемот спортски школи организиран од училишните спортски клубови е голема, што се потврдува со позитивните искуства во повеќе училишта и општини каде директорите и градоначалниците го поддржуваат овој концепт. Имајќи ги предвид сите предуслови за организирање на спортски школи, без поголеми потешкотии, земајќи го предвид и принципот на самофинансирање, може да се активираат повеќе вработени и невработени стручни лица и голем број ученици.

Вториот сегмент во масовниот училишен спорт наречен забавен училишен спорт се однесува за учениците од нулто до четврто одделение од основното образование. Овој забавен концепт подразбира активности со сите ученици од одделенска настава каде играта има доминантно место во програмата проткаена со основна спортска техника од разни дисциплини. Имајќи ги предвид досегашните искуства во оваа сфера, постојните просторни услови со кадровскиот потенцијал во училиштата, како и големиот интерес на учениците за спортување, интересот на родителите за спортување на нивните деца и големиот број на невработени професори по физичка култура, реално може да се очекува ангажирање на поголем број стручни лица и масовно вклучување на учениците од одделенска настава во спорт.

Редовната настава по предметот физичко и здравствено образование за учениците од нулто до четврто одделение се реализира со фонд од три часа неделно. Заради потешкотиите за организирање на оваа настава добро е на еден редовен час во неделата да се ангажира стручно лице со факултет за физичка култура, а исто така и на еден воннаставен час според програмата на училишниот спортски клуб.

Имајќи го предвид искуството на Федерацијата на училишен спорт на Македонија и непосредната подршка од Министерството за образование и наука заедно со Агенцијата за млади и спорт, а особено од општините и училиштата, ***веруваме дека примената на препораките за овој проширен организациски модел видно ќе го зголемат процентот на учениците ангажирани во спорт***, што претставува заеднички интерес и на спортот и на образованието, а со тоа и на целото општество.

ПРОГРАМСКО-ОРГАНИЗАЦИСКИ ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВОЈ НА УЧИЛИШНИОТ СПОРТ

(1) Еден од примарните приоритети во наредните години е **формирањето на училишните спортски клубови** и општински организации за училишен спорт, како правни лица, преку кои на легален начин ќе се отвараат спортски школи во кои ќе се ангажираат и невработени стручни лица од областа на спортот.

(2) За таа цел неопходна е поинтензивна соработка со локалната власт и раководството на училиштето, со што ќе се овозможи и поголем развој на општинскиот систем на натпревари во

повеќе возрасни категории и повеќе спортови. За остварување на тоа предложени се **одговорни лица (координатори) за развој на општинскиот училишен спорт** во сите општини, односно региони, кои треба да се поддржат и од централната и од локалната власт преку Федерацијата на училшен спорт на Македонија.

(3) Отпочнување на помасовно **организирање на спортските активности со учениците од одделенска настава** преку сегментот забавен училишен спорт, каде може да се очекува активирање на поголем број невработени стручни кадри од физичкото образование и спортот.

(4) Да се обезбеди **приоритет во користењето на спортските објекти за потребите на училишниот спорт**, вклучувајќи ги и тренинзите и натпреварите.

(5) **Пријавување на поголем број на спортски екипи за натпревари на општинско ниво од сите основни и средни училишта.**

(6) Постепено **трансформирање на системот на натпревари во општински – градски, зонски, регионални и државни спортски лиги**, претставува добра перспектива за развој на училишниот и клубскиот спорт.

Овие покрупни стратешки определби за развој на училишниот спорт, а со тоа и на спортот во целна се од суштинско значење за отварање нови хоризонти во севкупниот општествен развој на Република Македонија.

1.08.2010

Министерство за образование и наука
Никола Тодоров, министер

Агенција за млади и спорт
Диме Спасов, директор

Федерација на училишен спорт на Македонија
Александар Туфекчиевски, претседател